

Bildts bok ger inte

Jag har alltid gillat den svenska överklassen. Den är så lätt att omforma till varma, modiga individer som på ett självklart sätt riskerar livet för sina medmänniskor.

Den brittiska överheten riskerar förvisso också den dagligen livet – men mest på sina rävjakter. Och den franska överklassen har ännu inte upptäckt att de har några medmänniskor.

Se på Folke Bernadotte. En man som omgivningen betraktade som socialt efterbliven. Hans intressen var hästar och scouting. Så skickades han ut i världen i andra världskrigets slutskede och organiserade de vita bussar som räddade tiotusentals ur nazisternas koncentrationsläger. Av en mesig mammas gosse blev en hårding som utmanade Himmler

Jag har alltid gillat den svenska överklassen. Den är så lätt att omforma till varma, modiga individer som på ett självklart sätt riskerar livet för sina medmänniskor.

Den brittiska överheten riskerar förvisso också den dagligen livet – men mest på sina rävjakter. Och den franska överklassen har ännu inte upptäckt att de har några medmänniskor.

Se på Folke Bernadotte. En man som omgivningen betraktade som socialt efterbliven. Hans intressen var hästar och scouting. Så skickades han ut i världen i andra världskrigets slutskede och organiserade de vita bussar som räddade tiotusentals ur nazisternas koncentrationsläger. Av en mesig mammas gosse blev en hårding som utmanade Himmler.

Därefter blev Folke Bernadotte FN:s medlare i konflikten mellan Israel och Palestina. Snabbt skaffade han sig mäktiga fiender, Sovjet, USA och Storbritannien samt de sionistiska terroristligorna. Han backade inte en millimeter och mördades på öppen gata i Jerusalem.

Raoul Wallenberg genomgick samma märkliga förvandling. Under sin uppväxt var han så lat att han inte ens orkade spela krocket med de andra rikemansbarnen.

Han fick svensk diplomattjänst i Ungern just när nazisterna började mörda landets hundratusentals judar. Wallenberg riskerade om och om igen livet för att skydda judarna och lyckades också rädda många undan förintelsen. Han trotsade inte bara nazisterna och de ungerska pilkorsarna, han körde också över det svenska utrikesdepartementet. Han vågade stå ensam för det han trodde på – och kanske var det därför svenska myndigheter så uppenbart struntade i hans öde när ryssarna fängslade honom och lät Wallenberg försvinna i sitt gigantiska system av fångläger.

Samma sak var det med en stroppig ung man från överklassen som hette Dag Hammarskjöld. Han såg ner på alla andra men blev en man som offrade livet för demokratin. Som generalsekreterare för FN försökte han omforma det till en organisation som skulle skydda små fredliga stater mot stora aggressiva stater. Säkerhetsrådets stormakter drevs till vansinne över den sturska svensken som inte gick i deras ledband, och de grät inte många tårar när Hammarskjölds plan störtade i Afrika under Kongokrisen.

Sveriges senaste bidrag till skaran av unga män av börd som reser ut för att skapa fred är Carl Bildt. Jag har med förundran läst "Uppdrag fred", hans 540 sidor långa bok om tiden som medlare i Bosnien.

Bildt skär sönder stormaktspolitiken som om han använde en schweizisk armékniv. EU beskrivs som förvirrat och oförmöget till handling. USA beskrivs som handlingskraftigt – det är bara det att de inte vet vad de ska göra. Storbritannien, Frankrike och Tyskland ser till sina särintressen och deras ledare saknar förmåga att agera i ett europeiskt perspektiv.

Bildts analys är inträngande och allomfattande. Egentligen är det ett utmärkt faktaspäckat reportage han levererat. Det är bara det att han inte var där som reporter – han var ju faktiskt den chef världssamfundet utsett för att genomföra fredsavtalets civila delar. Han hade makt och ansvar. Men i boken finns inte ett enskilt ord om självkritik.

Nu i efterhand anklagar han omvärlden för flathet när 8 500 massakrerades i Srebrenica. Men han var ju själv på plats i Bosnien, och han träffade dessutom de ansvariga för massakern några dagar senare utan att yttra ett ord av kritik. Inte för att jag tycker Carl Bildt ska riskera livet, men om vi vill ha perspektiv på hans insatser så kan vi formulera det så här: Hade Bernadotte, Wallenberg eller Hammarskjöld haft Carl Bildts uppdrag så hade de varit på plats i Srebrenica för att skydda befolkningen när staden stormades. De hade säkerligen heller inte gnällt över stormakternas feghet, eftersom de aldrig väntade sig något av stater som USA och Sovjet.

Boris / METRO